

24 ตุลาคม 2562

เรื่อง คัดค้านโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนหลวงพระบาง และส่งข้อคิดเห็นต่อกระบวนการปรึกษาหารือ
ล่วงหน้า (PNPCA) และโครงการเขื่อนบนแม่น้ำโขง

เรียน นายสมเกียรติ ประจำวงษ์ เลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

เอกสารที่ส่งมาด้วย เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแสดงความเห็นและจุดยืนของเครือข่ายประชาชนไทย 8
จังหวัดลุ่มน้ำโขง ต่อกระบวนการ PNPCA และกรณีเขื่อนไซยะบุรี เขื่อนดอนสะโฮง เขื่อนปากแบง เขื่อนปาก
ลาย และเอกสารรายงานความเห็นของผู้เชี่ยวชาญว่าด้วยการทบทวนการออกแบบเพื่อปรับปรุงโครงการไฟฟ้า
พลังน้ำไซยะบุรี

สืบเนื่องจาก เครือข่ายประชาชนไทย 8 จังหวัดลุ่มน้ำโขง ซึ่งเป็นเครือข่ายประชาชนที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำ
โขงใน 8 จังหวัด ภาคประชาสังคม นักวิชาการ ทนายความ ที่ติดตามการพัฒนาบนแม่น้ำโขง และผลกระทบ
ข้ามพรมแดน ได้ทราบว่ามีกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า สำหรับโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อน
หลวงพระบาง กระบวนการแจ้งล่วงหน้า ปรึกษาหารือ และการตกลง (Procedure for Notification, Prior
Consultation, and Agreement : PNPCA) ตามข้อตกลงแม่น้ำโขง ปี 2538 (Mekong Agreement 1995)
ภายใต้ระเบียบการใช้น้ำตามกรอบความร่วมมือแม่น้ำโขง โดยที่ผ่านมาเคยมีการจัดกระบวนการปรึกษาหารือ
ล่วงหน้า ไปแล้ว 4 ครั้ง คือ 1)โครงการเขื่อนไซยะบุรี เริ่มวันที่ 23 กันยายน 2553 2) โครงการเขื่อนดอนสะ
โฮง วันที่ 2 กรกฎาคม 2557 3) โครงการเขื่อนปากแบง วันที่ 1 มีนาคม 2559 และ 4) โครงการเขื่อนปาก
ลาย วันที่ 8 สิงหาคม 2561 และโครงการเขื่อนหลวงพระบาง เป็นโครงการที่ 5 ที่มีการประกาศเริ่ม
กระบวนการ PNPCA อย่างเป็นทางการในวันที่ 8 ตุลาคม 2562 ที่ผ่านมา

ที่ผ่านมา เครือข่ายฯ ที่ได้ติดตามและเข้าร่วมกระบวนการ PNPCA ของสำนักงานคณะกรรมการ
แม่น้ำโขงแห่งชาติไทยตลอดทั้ง 4 ครั้ง และมีความคิดเห็นดังต่อไปนี้

1. การจัดเวทีปรึกษาหารือ ทั้ง 4 โครงการที่ผ่านมา เครือข่ายฯ เห็นว่า เป็นกระบวนการที่ล้มเหลวอย่าง
สิ้นเชิง และเป็นเพียงตรายางในการรับรองให้โครงการเขื่อนบนแม่น้ำโขงสายหลักสามารถดำเนินการ
ได้ โดยไม่ได้ใส่ใจต่อเสียงของผู้ตกทุกข์ได้ยาก และข้อกังวลต่อผลกระทบร้ายแรงที่จะเกิดขึ้น
2. ประเด็นสำคัญคือ คณะกรรมการแม่น้ำโขง ระบุว่า กระบวนการปรึกษาหารือตาม PNPCA เป็น
กระบวนการให้ประเทศสมาชิกแม่น้ำโขง 4 ประเทศ ได้ปรึกษาหารือ ประเมินผลกระทบและความ
เสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับโครงการการดังกล่าว ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อระบบนิเวศแม่น้ำโขงเพื่อแสวงหา

ข้อสรุปร่วมกัน ไม่ใช่กระบวนการอนุมัติ/ยับยั้งโครงการหรือการมีสิทธิ ฝ่ายเดียวในการใช้น้ำโดยประเทศสมาชิกใด ๆ โดยไม่คำนึงถึงสิทธิของผู้อื่น หลักการดังกล่าว ยิ่งตอกย้ำว่ากระบวนการ PNPCA ไม่สามารถสร้างกลไกที่จะรับฟังเสียงและป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมได้อย่างแท้จริง รวมถึงการนำเสียงของประชาชนสู่กระบวนการตัดสินใจในการจัดการแม่น้ำโขงได้อย่างแท้จริง หลังจากจบกระบวนการ PNPCA แล้ว มีการดำเนินการเพียงการแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมเพื่อวางแผนร่วมกันเท่านั้นและไม่มีควมคืบหน้ารูปธรรมในการจัดการ ป้องกัน และมีมาตรการบรรเทาผลกระทบแต่อย่างใด ยกตัวอย่างกรณีโครงการเขื่อนไซยะบุรี ซึ่งคณะกรรมการร่วม 4 ประเทศไม่สามารถมีข้อตกลงร่วมกันได้ และยกไปสู่การประชุมระดับรัฐมนตรีของ 4 ประเทศ และเสนอให้มีการศึกษาเพิ่มเติมต่อไป แต่ก็ไม่มีควมคืบหน้าและเชื่อกันได้เริ่มก่อสร้างจนแล้วจะแล้วเสร็จในเดือนตุลาคม 2562 นี้

3. ความคิดเห็นและข้อห่วงกังวลของชาวบ้านและผู้เข้าร่วมเวทีในกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า PNPCA ทุกครั้งที่มีการเสนอโครงการสร้างเขื่อนบนแม่น้ำโขงสายหลัก ภาคประชาชนทั้งระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาคได้เสนอให้มีการชะลอการสร้างเขื่อนบนแม่น้ำโขงและเสนอให้ทำการศึกษาเพิ่มเติมถึงผลกระทบและแนวทางทางเลือกในการจัดหาพลังงานที่หลีกเลี่ยงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสังคมมาตลอด แต่ข้อคิดเห็นของประชาชนดังกล่าว ไม่ได้ถูกรับรองหรือนำไปสู่กระบวนการตัดสินใจการสร้างเขื่อนบนแม่น้ำโขงแต่อย่างใด
4. ในเวทีการปรึกษาหารือล่วงหน้า PNPCA ทั้ง 4 โครงการ มีการนำเสนอข้อมูลโครงการที่ไม่เพียงพอและไม่มีหน่วยงานจากประเทศเจ้าของโครงการมาชี้แจงหรือตอบคำถาม ทำให้เมื่อผู้เข้าร่วมเวทีมีคำถามต่อโครงการ จึงไม่สามารถให้ข้อมูลที่ครอบคลุมและถูกต้องได้
5. เวทีการจัดประชุมปรึกษาหารือล่วงหน้า PNPCA ทั้ง 4 โครงการ ไม่ได้จัดให้มีขึ้นเพื่อครอบคลุมพื้นที่ที่จะได้รับผลกระทบทั้งหมด ทำให้การรับทราบข้อมูลของประชาชนไม่ทั่วถึง และเป็นการรับฟังข้อคิดเห็นที่ไม่ครอบคลุม
6. ในกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า PNPCA จะต้องมีการจัดทำข้อตกลงต่อโครงการ แต่ไม่ปรากฏให้เห็นว่า มีการดำเนินการทำข้อตกลงเกี่ยวกับโครงการอย่างไร คงเพียงทำการประชุมเพื่อนำไปสู่การดำเนินโครงการ โดยไม่มีการรับฟังผลของข้อห่วงกังวล อันไม่อาจถือได้ว่าเป็นการดำเนินกระบวนการทำความเข้าใจตาม PNPCA
7. พวกเราไม่เห็นด้วยกับแนวนโยบายการเป็นศูนย์กลางการซื้อขายพลังงานของภูมิภาค ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ซึ่งจะเป็นการเพิ่มต้นทุนของผู้บริโภคและการสร้างผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสังคมในภูมิภาคนี้
8. ขณะนี้กรณีเขื่อนไซยะบุรี เขื่อนแห่งแรกบนแม่น้ำโขงสายหลักกำลังจะเริ่มผลิตไฟฟ้าเพื่อส่งไฟฟ้าอย่างเป็นทางการให้ประเทศไทย การทดลองผลิตไฟฟ้าของเขื่อนไซยะบุรีอย่างเป็นทางการ เมื่อเดือนกรกฎาคม 2562 ได้ส่งผลกระทบอย่างร้ายแรง ระดับน้ำที่ลดลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อการอพยพของปลา พืชพันธุ์บนแม่น้ำโขง และการใช้น้ำเพื่อประปาของชุมชนและเมืองขนาดใหญ่ในเขต

ประเทศไทย ผลกระทบที่เกิดขึ้นเหล่านี้เจ้าของโครงการยังไม่มีแผนและมาตรการที่จะแก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้นข้ามพรมแดนต่อประชาชนท้ายน้ำในประเทศไทยและอื่น ๆ และมีเพียงหน่วยรัฐของไทยบางหน่วยงาน รวมถึงสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ(สทช.)ที่เล็งเห็นปัญหาและพยายามหาแนวทางแก้ไข อย่างไรก็ตาม ผลกระทบที่เกิดขึ้นก็ถือว่าเป็นการใช้งบประมาณของประเทศที่เป็นภาษีของประชาชนในการแก้ไขปัญหา ขณะที่เจ้าของโครงการการผู้ก่อผลกระทบไม่ได้รับผิดชอบแต่อย่างใด นอกจากนี้กรณีเขื่อนไซยะบุรียังอยู่ในการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด สืบเนื่องจากกระบวนการจัดการ PNPCA ดังกล่าว ไม่เป็นไปตามกรอบทางกฎหมายการรับฟังความคิดเห็นของไทยและประชาชนกังวลเรื่องผลกระทบข้ามพรมแดน และผลกระทบก็เริ่มประจักษ์แล้วในปี 2562 นี้

ด้วยเหตุผลเหล่านี้ เครือข่ายฯ จึงขอแจ้งปฏิเสธไม่เข้าร่วมกระบวนการ PNPCA กรณีเขื่อนหลวงพระบาง และมีจุดยืนไม่เห็นด้วยและขอคัดค้านโครงการเขื่อนหลวงพระบาง เนื่องจากยิ่งจะเป็นการรับรองให้โครงการเกิดขึ้นและส่งผลกระทบอย่างหนักต่อประชาชนตลอด 8 จังหวัดแม่น้ำโขงในประเทศไทย

และในฐานะที่หน่วยงานของท่านรับผิดชอบด้านการจัดการระหว่างประเทศ เครือข่ายฯ ใคร่ขอให้ท่านได้ชี้แจงต่อแนวทางแก้ไขปัญหาคกรณีน้ำโขงแห่งและผันผวน ตลอดจนผลกระทบข้ามแดนที่กำลังเกิดขึ้นกับประชาชนไทยริมฝั่งแม่น้ำโขงในขณะนี้และขอให้ท่านชี้แจงมาเป็นลายลักษณ์อักษรภายในระยะเวลา 30 วัน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

นางอ้อมบุญ ทิพย์สุนา

ตัวแทนประชาชนไทย 8 จังหวัดลุ่มน้ำโขง

เอกสารแนบ และในไฟล์

<https://news.thaipbs.or.th/content/263244>

<http://admincourt.go.th/admincourt/site/04editorialdetail-1496.html>